

גמרא סדורה

מסכת כתובות

פרק ח' - "הַאִשָּׁה שֶׁנֶּפְלוּ"

לימוד מסכת זו מוקדשת

לרפואת מו"ר

הרב מרדכי בן רבקה שטרנברג שליט"א

המהדורה המאהיבה את הגמרא על לומדיה

מעניקה חווית הצלחה ושמחה

מאפשרת לימוד מהיר ובהיר בעין ובהבנה

בהצלחה - יגעת ומצאת - תאמין!!!

להארות והערות

דניאל ברק ווינט

טל' - 0526071122

דוא"ל vinetdb81@gmail.com

עתניאל ד.ג. הר חברון 9040700

©

כל הזכויות על הניקוד, הפיסוק והחלוקה לסוגיות ופסקאות שמורות לעמותת "וכל בנייך לימודי ה'" ולדניאל ברק ווינט.

כ"ג אלול תשפ"ב

מסכת כתובות פרק ח' - "האשה שנפלו"

1. עה, א

רפ"י

מתני'
האשה עד שלא תתארס.
 ונתארסה:
ב"ש אומרים תמכור. בעודה ארוסה אבל משתנשא לא כדתני לקמן עד שלא ניסת וניסת וכו':
הואיל וזכה באשה. שהיא ארוסתו:
לא יזכה בנכסים. בגמרא מפרש אהי מינייהו קיימי אלכתחלה דב"ש או אדיעבד דב"ה:
על החדשים. שנפלו לה משנשאת:
אנו בושים. מה ראו חכמים לומר אם מכרה ונתנה הבעל מוציא מיד הלקוחות כדתנן לקמן במתני':
עד שלא נשאת. כגון משנתארסה או קודם לכך ואחר כך נשאת: ה"ג ר"ג אומר אם מכרה ונתנה קיים:
הואיל וזכה באשה. שנשאה:
על החדשים. שנפלו לה משניסת:
הידועים לבעל. בגמרא מפרש:

גמ'
מאי שנא רישא דלא פליגי. הרי נתארסה ומשום דנפלו לה קודם לכן הורע כוחו:
בזכותה נפלו. עדיין לא היה זכאי בשלה ולא בה אלא היא עצמה:
בזכותו. כבר זכה בה ובנכסיה:
אימר בזכותו כו'. דאירוסין עושה ספק נישואין שמא תבא לידי נישואין שמא לא תבא:

עה, א מתניתין

האשה שנפלו לה נכסים עד שלא תתארס - מודים בית שמאי ובית הלל: שמוכרת ונותנת - קיים.

נפלו לה משנתארסה - בית שמאי אומרים: תמכור, ובית הלל אומרים: לא תמכור. אלו ואלו מודים: שאם מכרה ונתנה - קיים.

אמר רבי יהודה:

אמרו חכמים לפני רבן גמליאל: הואיל וזכה באשה - לא יזכה בנכסים!

אמר להם: על החדשים אנו בושים, אלא שאתם מגלגלין עלינו את הישנים!

נפלו לה משנשאת - אלו ואלו מודים: שאם מכרה ונתנה - שהבעל מוציא מיד הלקוחות.

עד שלא נשאת, ונשאת - רבן גמליאל אומר: אם מכרה נתנה - קיים.

אמר רבי חנינא בן עקיבא:

אמרו לפני רבן גמליאל: הואיל וזכה באשה - לא יזכה בנכסים!
אמר להם: על החדשים אנו בושים,

אלא שאתם מגלגלין עלינו הישנים!

רבי שמעון חולק בין נכסים לנכסים:

נכסים הידועין לבעל - לא תמכור,

ואם מכרה נתנה - בטל.

שאין ידועין לבעל - לא תמכור,

ואם מכרה ונתנה - קיים.

גמרא

מאי שנא רישא דלא פליגי, ומאי שנא סיפא דפליגי?

אמרי דבי רבי ינאי:

רישא - בזכותה נפלו,

סיפא - בזכותו נפלו.

אם בזכותו נפלו - כי מכרה ונתנה אמאי קיים!?

אלא,

רישא - ודאי בזכותה נפלו,

סיפא - אימר בזכותה, אימר בזכותו,

לכתחלה - לא תמכור,

אם מכרה ונתנה - קיים.

2. עת, א-ב

רז"י

"אמר רבי יהודה: אמרו לפני רבן גמליאל".

איבעיא להו:

רבי יהודה אלכתחלה,

או:

אדיעבד?

ע"ב,

תא שמע:

דתניא:

"אמר רבי יהודה:

אמרו לפני רבן גמליאל: הואיל וזו אשתו וזו אשתו,
זו מכרה בטל - אף זו מכרה בטל!

אמר להו: על החדשים אנו בושים,

אלא שאתם מגלגלים עלינו את הישנים?"

שמע מינה: דיעבד קאמר,

שמע מינה.

תניא:

"אמר רבי חנינא בן עקביא:

לא כף השיבן רבן גמליאל לחכמים,

אלא כף השיבן: לא אם אמרתם בנשואה שכן בעלה זכאי: במציאתה,

ובמעשה ידיה,

ובהפרת נדריה,

תאמרו בארוסה שאין בעלה זכאי: לא במציאתה,

ולא במעשה ידיה,

ולא בהפרת נדריה!

אמרו לו: רבי, מכרה לה עד שלא נשאת.

נשאת ואחר כך מכרה - מהו?

אמר להו: אף זו מוכרת ונותנת - וקיים.

אמרו לו: הואיל וזכה באשה, לא יזכה בנכסים!

אמר להם: על החדשים אנו בושין,

אלא שאתם מגלגלין עלינו את הישנים!"

והאנן תנו:

"עד שלא נשאת, ונשאת:

רבן גמליאל אומר: אם מכרה ונתנה - קיים!"

אמר רב זביד:

תני: "מוכרת ונותנת - וקיים".

רב פפא אומר:

לא קשיא:

הא - רבי יהודה אליבא דרבן גמליאל,

הא - רבי חנינא בן עקביא אליבא דרבן גמליאל.

ורבי חנינא בן עקביא כבית שמאי?!

הכי קאמר:

לא נחלקו בית שמאי ובית הלל על דבר זה.

רב ושמואל דאמרי תרווייהו:

בין שנפלו לה נכסים עד שלא נתארסה,

בין שנפלו לה נכסים משנתארסה וניסת - הבעל מוציא מיד הלקוחות.

איבעיא להו. הנך רבנן דאמרו:

לו:

אלכתחלה. פליגי ואמרי אמאי

מוכרת לכתחלה לבייש הואיל

וזכה באשה שאירסה לא יזכה

בנכסיה אבל אדיעבד מודו

כבייה: או דלמא אדיעבד נמי

פליגי ובעי למימר מכרה בטל:

תא שמע אמר רבי יהודה כו'

הואיל וזו אשתו. נשואה:

וזו אשתו. ארוסה מה נשואה

נפלו לה משנשאת מכרה בטל

כדקתני במתניתין הבעל מוציא

כו':

אף זו. שנפלו לה כשהיא ארוסה

יהא מכרה בטל ואפי' כשהיא

עודה ארוסה:

אמר להם על החדשים. שאתם

אומרים עליהם מה זו מכרה

בטל אנו בושים על מה שאמרנו

בטל אלא שאתם אומרים לי

עליהם מה זו מכרה בטל כו' ולא

גרסינן אמר להם אף זו לא

תמכור וכן מצאתי בתוספתא:

שמע מינה. מדקאמרי ליה אף זו

מכרה בטל שמע מינה דיעבד נמי

קשיא להו:

לא כף השיבן. בעוד שדנו לפניו

במוכרת בעודה ארוסה לא כך

הוצרך להשיבם על החדשים אנו

בושים שהרי תשובה נצחת יש

כאן שיש להפריש בין ארוסה

לנשואה וכן השיבן עליה לא אם

אמרתם כו':

ולא בהפרת נדריה. לבדו אלא

אם כן אביה עמו דתנן אביה

ובעלה מפירין נדריה:

אמרו לו רבי מכרה עד שלא

ניסת. נראין דברך במוכרת

בעודה ארוסה:

ניסת ואחר כך מכרה. נכסים

שנפלו לה קודם נישואין מהו:

אמר להן אף זו מוכרת וקיים

אמרו לו הואיל וזכה באשה.

למציאתה ולמעשה ידיה והפרת

נדריה לא יזכה בנכסים שתיקנו

לאכול פירותיהן בחייה והיאך

מכרה קיים: ה"ג והא אנן תנן

עד שלא נשאת ונשאת רבן

גמליאל אומר אם מכרה ונתנה

קיים אמר רב זביד תני מוכרת

ונותנת וקיים:

ורב פפא אמר לא קשיא כו'.

מתני' [דקתני אם מכרה] רבי

יהודה היא דאיהו מסיק ואמר

לה [דסבירא ליה אליבא דרבן

גמליאל אפי' בעודה ארוסה לא

תמכור לכתחילה וכל שכן

בנשאת קודם מכירה] ואף על גב

דאיירי רבי חנינא בסיפא לאו

דמודה לרבי יהודה דרבן

גמליאל אם מכרה אית ליה אלא

מוכרת לכתחילה ומאי דלא

פריש רבי חנינא במתניתין פריש

בברייתא:

ה"ג **ורבי חנינא בן עקביא דאמר**

כמאן כבית שמאי. בתמיה דהא

בית הלל אפילו במוכרת

באירוסין אמרי לכתחילה לא

ואם בא לוקח לבית דין לימלך

אמרינן ליה לא תיזבון כ"ש

משנישאת:

לא נחלקו. אלא לכתחילה

תמכור:

רש"י

וניסת. ואחר כך מכרה:

כמאן?

דלא כרבי יהודה,
ולא כרבי חנינא בן עקביא!

אינהו דאמרי פרבתינו,

דתניא:

"רבתינו חזרו ונמנו,

בין שנפלו לה עד שלא תתארס,

ובין שנפלו לה משנתארסה וניסת - הבעל מוציא מיד הלקוחות".

3. עח, ב

רש"י

מתני' בחייה. קאמר הבעל מוציא כדי לאכול פירות בחייה ולאחר מותה יחזיר הקרקע ללוקח ואפי' מתה בחייו לא ירשנה הבעל ואתו באושא ותקון דאפילו גופה של קרקע יורש הבעל:

משניסת אלו ואלו מודים".

לימא תנינא לתקנת אושא?

דאמר רבי יוסי ברבי הנינא:

באושא התקינו: האשה שמכרה בנכסי מלוג בחיי בעלה ומתה - הבעל מוציא מיד הלקוחות.

מתניתין - בחייה ולפירות,

תקנת אושא - בגופה של קרקע ולאחר מיתה.

4. עה, ב - עט, א

רש"י

רבי שמעון חולק כו'. יש נכסים שמכרה קיים ויש נכסים שמכרה בטל:

ידועין מקרקעי. ועל מנת אותן נכסים נשאה לפיכך מכרה בטל שהיה מצפה שתפול לה אותה ירושה:

אתאי לקמיה דרב נחמן. לתבוע את בתה להחזיר לה והבת הוציאה שטר מתנתה וקרעיה ר"נ:

חקלאה. אינו בקי בדינין ומר עוקבא אב ב"ד הוה:

מורה הוראה אני. נטלתי רשות מריש גלותא כדאמרי' בפ"ק דסנהדרין (דף ה.) דמהני רשותא ולא יהבי רשותא אלא לבקי בדבר:

אם יבא שטר מברחת לידי. שירצה המקבל מתנה להחזיק בנכסים על פיו שלא להחזירם לנותן אקרענו ולקמיה פריך. הואיל ולא שטרא הוא היאך הועיל להבריה:

א"ל. רבא לרב נחמן כשקרע אותו שטר היכי סמכת בהא אדשמואל וקרעת ליה:

טעמא מאי. אמר שמואל אקרענו:

דלא שביק איניש נפשיה כו'. ולא גמר להקנותו אלא בעוד שהוא דואג מאחרים שלא יחזיקו בהם:

ה"מ. בנותנתן לאיש נכרי איכא למימר דלא גמרה ואקניא:

אבל לברתה יהבה לה. מתנה חלוטה:

דבעיא דתברחינהו לנכסה. אלמנה היתה ובאת להנשא והיתה מקדמת ונותנתן לבתה כדי להבריה זכות בעלה מהם שלא יזכה בהם והודיעה לעדים שאין מתנה זו מתנה אלא להבריה ולא שתזכה בהם הבת אם תתאלמן היא או תתגרש:

[נפלו לה משנשאת -

אלו ואלו מודים: שאם מכרה ונתנה - שהבעל מוציא מיד הלקוחות. עד שלא נשאת, ונשאת - רבן גמליאל אומר: אם מכרה נתנה - קיים. [...]

רבי שמעון חולק בין נכסים [לנכסים:

נכסים הידועין לבעל - לא תמכור,

ואם מכרה נתנה - בטל.

שאינן ידועין לבעל - לא תמכור,

ואם מכרה ונתנה - קיים"]

אילו הן "ידועין" ואילו הן "שאינן ידועין"¹⁸⁰?

אמר רבי יוסי ברבי חנינא:

"ידועין" - מקרקעי,

"שאינן ידועין" - מטלטלין.

ורבי יוחנן אומר:

אלו ואלו - "ידועין" הן.

ואילו הן "שאינן ידועין"?

כל שיושבת כאן ונפלו לה נכסים במדינת הים.

תניא נמי הכי:

"אלו הן שאינן ידועין: כל שיושבת כאן ונפלו לה נכסים במדינת הים".

ההיא איתתא דבעיא דתברחינהו לנכסה מגברה - כתבתניהו לברתה,

אינסובה,

ואיגרשה.

עט, א

אתאי לקמיה דרב נחמן,

קרעיה רב נחמן לשטרא.

אזל רב ענו לקמיה דמר עוקבא,

אמר ליה: חזי מר נחמן חקלאה היכי מקרע שטרי דאינשי!

אמר ליה:

אימא לי איזי, גופא דעובדא היכי הוה?

אמר ליה:

הכי והכי הוה.

אמר ליה:

שטר מברחת קא אמרת?!

הכי אמר רב חנינאי בר אידי אמר שמואל:

מורה הוראה אני: אם יבא שטר מברחת לידי - אקרענו.

אמר ליה רבא לרב נחמן:

טעמא מאי?

דלא שביק איניש נפשיה ויהיב לאחריני,

הני מילי לאחריני,

אבל לברתה - יהיבא!

אפילו הכי,

במקום ברתה נפשה עדיפא לה.

¹⁸⁰ כתבי יד ודפוסים ישנים כאן ובמקומות נוספים. גירסת וילנא: אלו הן ידועין ואלו הן שאינן ידועין?

רפ"י

שטר פסים. שטר פיוסים שמפייסנו לקבל מתנה זו להפקיע זכות בעלה קודם נישואין ולא שיזכה מקבל זה בהם: אם רצה המקבל הזה: **מצחק בה.** ומחזיק בהן עולמית: **עד שתכתוב.** בשטר זה מהיום נתונים לך ולכשארצה יש כאן הברחה מבעלה שאם בא לזכות תאמר אני רוצה [במתנה ונמצא קיימת למפרע ואם זה שנכתב בשטר יבוא להחזיק תאמר איני רוצה]:

קננה לוקח. תיובתא דשמואל: **הא בכולה.** כי אמר שמואל לא קני בכותבת לו כל נכסיה דכיון דלא שיירה מידי לנפשה אם תתגרש אנן סהדי דלא גמרה ומקניא והא דקתני רצה מצחק בה בכותבת מקצתן:

ואי לא קננה לוקח לקנינהו בעל. לשמואל בכותבת כולן דאמר לא קניי כיון דלא קני מאי הברחה איכא ליקנינהו בעל ויאכל פירות וירשנה אם תמות תחתיו:

כנכסים שאינן ידועין. שהרי ע"מ שאינן שלה נשאה דסבור שהמתנה גמורה:

מיתבי:

"הרוצה שתברח נכסיה מבעלה - ביצד היא עושה?"

נזתבת שטר פסים לאחרים,

דברי רבן שמעון בן גמליאל.

וחכמים אומרים:

רצה - מצחק בה,

עד שתכתוב לו: "מהיום ולכשארצה".

טעמא דכתבה ליה הכי,

הא לא כתבה ליה הכי - קננה לוקח!

אמר רבי זירא:

לא קשיא:

הא - בכולה,

הא - במקצתה.

ואי לא קננה לוקח, ניקנינהו בעל!

אמר אביי:

עשאום כנכסים שאין ידועין לבעל,

ואליבא דרבי שמעון.

5. עט, א

רס"י

מתני'

והוא אוכל פירות. והקרן קיימת לה שלא תיקנו לו חכמים תחת פירקונה אלא פירות:

שמין אותה כו'. דקסבר מה שגדל ברשותו הווי פירות ומה שלא גדל ברשותו הווי קרן לפיכך מה שדמי הקרקע יקרים עכשיו בשביל תבואה זו צריך ליתן לה דמים ויקנו מהן קרקע ויאכל הוא פירותיה:

וחכ"א. אף אלו שלא גדלו ברשותו תורת פירות נתנו בהן הואיל והקרקע קיימת לה:

ביציאתה. אם בא לגרשה:

פירות המחוברין לקרקע בכניסתה שלו. כלומר בשעת נפילתן שלו כרבנן ובגמ' פריך היינו ת"ק:

[ביציאתה שלה. המגרש את אשתו והיו בנכסים פירות מחוברין נוטלת קרקעותיה עם פירות שבהן:

בכניסתה שלה. וילקח בהן קרקע והוא אוכל פירות]:

וביציאתה שלו: דמה שקדם ותלש בעודה תחתיו זכה בהן מדין פירות נכסי מלוג:

גמ'

פשיטא לי ארעא ובתי ארעא.

נפלו לה כספים ובאו ליקח לה קרקע זה אומר קרקע בת זריעה אני רוצה וזאת אומרת בתים אני רוצה ליקח או איפוך:

ארעא. זבנינן מינייהו ששכרה מרובה ואינה מרקבת ושניהם מעכבים הבעל יכול לומר דבר שפירותיו מרובים אני חפץ וכן אם בא הוא ליקח בית יכולה היא לומר איני רוצה בדבר שהוא כלה והולך והקרן מתמעט:

בתי. שכן מרובה מדיקלי שהן עשוין ליבש:

דיקלי. תמרים:

אילני. שאר. אילנות:

אבא. יער לחתוך עצים:

זרדתא. אילנות של עוזרדין ולא היו פריין חשוב להן וקוצצין אותן לעצים:

ופירא דכוורי. חפירה של דגים שקורין ויווי"ר:

אמרי לה פירא. אם נפלו לה בירושה קציצת העצים ודגים שבחפירה הוא פריין והקרקע הוא קרן:

ואמרי לה. כולהו הווי קרנא הואיל והעצים והדגים כלים והכל ימכר מיד וילקח בהן קרקע והוא אוכל פירות: אילן אין גזעו מחליף:

ולד בהמת מלוג. שנפלה לה בהמה בירושה וילדה:

תשלומי כפל לאשה. ולא לבעל קס"ד דקסבר אין הוולדות פירי אלא קרן וילקח בהן קרקע דחיישנן שמא תמות האם ויכלה הקרן:

ולד שפחת מלוג לאשה. לקמן מפרש טעמא:

מתניתין

נפלו לה: בספיים - ילקח בהו קרקע, והוא - אוכל פירות.

פירות התלושין מן הקרקע - ילקח בהו קרקע, והוא - אוכל פירות.

פירות המחוברים בקרקע - אמר רבי מאיר:

שמין אותה נמה היא יפה בפירות, וכמה היא יפה בלא פירות, ומותר - ילקח בהו קרקע, והוא - אוכל פירות.

וחכמים אומרים:

המחוברים לקרקע - שלו, והתלושין מן הקרקע - שלה, וילקח בהו קרקע, והוא - אוכל פירות.

רבי שמעון אומר:

מקום שיפה נחו בכניסתה - הורע נחו ביציאתה, מקום שהורע נחו בכניסתה - יפה נחו ביציאתה. ביצד?

פירות המחוברים לקרקע: בכניסתה - שלו, וביציאתה - שלה.

והתלושין מן הקרקע: בכניסתה - שלה, וביציאתה - שלו.

גמרא

פשיטא: ארעא ובתי - ארעא.

בתי ודיקלי - בתי.

דיקלי ואילני - דיקלי.

אילני וגופני - אילני.

אבא זרדתא ופירא דכוורי: אמרי לה - פירא, ואמרי לה - קרנא.

כללא דמילתא:

גזעו מחליף - פירא,

אין גזעו מחליף - קרנא.

אמר רבי זירא אמר רבי אושעיא אמר רבי ינאי, ואמרי לה אמר רבי אבא אמר רבי אושעיא אמר רבי ינאי: הגונב וילד בהמת מלוג - משלם תשלומי כפל לאשה.

עט, ב

כמאן?

לא כרבנן,

ולא כחנניה,

דתנאי:

"ולד בהמת מלוג - לבעל,

ולד שפחת מלוג - לאשה.

וחנניה בן אחי יאשיה אמר:

עשו ולד שפחת מלוג בולד בהמת מלוג."

רפ"י

פירא גוף הולד :
פירא דפירא כפל הבא עליו :
דאיכא עורה ואין הקרן כלה כולו :
שאם נתגרשה והבעל זכה בולדות שהן כפירות תלושין :
נותנת לו האשה דמים ונוטלת בני שפחתה :
עז לחלבה לאכול חלבה :
לגיוזותיה הן עיקר שלה להכי נקט להו והוא הדין דשקיל חלב וולדות :
אוכל והולך דגבי בהמה איכא עורה וגבי תרנגולת איכא נוצה וגבי דקל כשייבש איכא עציו אבל הני כולהו פירות נינהו שמתחדשין תמיד ודרך הנאתם היא :
עיילא ליה גלימא טלית בנכסי מלוג אף על פי שלא שמאנתו [בכתובה] בנכסי צאן ברזל וצריך להיות קרן שמור לה :
פירא הוי כסויו שמכסה הימנו הן פירותיו :
ומיכסי ואזיל ביה עד דכלי והשחקין יהיו לה לקרן :
כמאן אמרה רב נחמן להא דשורא פורתא הוי ליה קרנא :
כי האי תנא רבנן דפליגי אדר"מ :
המלח והחול נפלה לה ירושה על שפת הים חריצין עשוין שמי הים נכנסים בהן והחמה מייבשתן ועושין מלח והן משרפות מים האמורין במקרא (יהושע יא) ומתרגמינן חריצי ימא :
והחול מקום שנוטלין חול לבנין :
ה"ז פירות ולא אמרינן ימכר אותו מקום וילקח בהן קרקע בר זריעה לפי שאין פרו כלה לעולם ובהא מודה ר"מ :
פיר גפרית גומא שחופרין הימנה גפרית וכן מחפורת של צריף אלונים בלע"ז שצובעין בהן בגדים ומשי וחופרים אותו בקרקע וסופו לכלות ולהגיע ליסוד קרקע בעלמא :
ר"מ אומר קרן וימכר וילקח בדמיו קרקע לפי שפריו כלה :
וחכ"א פירות ומקום הגומא יהיה לה לקרן ומזה יאכל הבעל עד שיכלה שזה פרו ודרך הנאתו והוא הדין לגלימא ולא דמו לכספים ופירות התלושין שנאכלין מבלי שיוור וכל. פרוטה ופרוטה הואיל ואינן עושים פרי הויא קרן לעצמה :

אפילו תימא דברי הכל,
 פירא - תקינו ליה רבנן,
 פירא דפירא - לא תקינו ליה רבנן.

בשלמא לחנניה - היינו דלא חיישינן למיתה.
 אלא רבנן: אי חיישי למיתה - אפילו ולד בהמת מלוג נמי לא,
 ואי לא חיישי למיתה - אפילו ולד שפחת מלוג נמי!

לעולם חיישי למיתה,
 ושאינה בהמה דאיכא עורה.

אמר רב הונא בר חייא אמר שמואל:
 הלכה כחנניה.

אמר רבא אמר רב נחמן:
 אף על גב דאמר שמואל: "הלכה כחנניה",
 מודה חנניה: שאם נתגרשה - נותנת דמים,
 ונוטלתן מפני שבבית אביה.

אמר רבא אמר רב נחמן:
 הכניסה לו עז לחלבה,
 ורחל לגיוזתה,
 ותרנגולת לביצתה,
 ודקל לפירותיו - אוכל והולך עד שתכלה הקרן.

אמר רב נחמן:
 עיילא ליה גלימא - פירא הוי,
 מכסי ביה ואזיל עד דכליא.

כמאן?

כי האי תנא,
 דתניא:

"המלח, והחול - הרי זה פירות.
פיר של גפרית,
מחפורת של צריף - רבי מאיר אומר: קרן,
וחכמים אומרים: פירות"

6. עט, ב

רס"י

היינו ת"ק. חכמים:
מחוברים בשעת יציאה. דלא
איירו בהו רבנן לית להו הא
דאמר ר"ש ביציאתה שלה
דקסברי מה שגדל ברשותו שלו
ותלוש בשעת יציאה ליכא
למימר דפליגי עליה ונימרו שלה
דכיון דתלשן הכל מודים שזכה
בהן:

"רבי שמעון אומר:

מקום שיפה נחו [בבניסטה - הורע נחו ביציאתה,
מקום שהורע נחו בבניסטה - יפה נחו ביציאתה].

רבי שמעון היינו תנא קמא!

אמר רבא:

מחוברין בשעת יציאה איכא בינייהו.

7. עט, ב

רפ"י

מתניתין

נפלו לה עבדים,

ושפחות זקנים - ימכרו,

וילקח מהו קרקע,

והוא - אוכל פירות.

רבו שמעונו בו גמליאל אומר:

לא תמכור,

מפני שהן שבח בית אביה.

נפלו לה זיתים,

וגפנים זקנים - ימכרו,

וילקח בהו קרקע,

והוא אוכל פירות.

רבי יהודה אומר:

לא תמכור,

מפני שהן שבח בית אביה.

גמרא

אמר רב כהנא אמר רב:

מחלוקת שנפלו בשדה שלה,

אבל בשדה שאינה שלה - דברי הכל תמכור,

משום דקא פליא קרנא.

מתקיף לה רב יוסף:

הרי עבדים ושפחות דכי שדה שאינה שלה דמי ופליגי!

אלא אי איתמר הכי איתמר:

אמר רב כהנא אמר רב:

מחלוקת בשדה שאינה שלה,

אבל בשדה שלה - דברי הכל לא תמכור,

מפני שבח בית אביה.

מתני'

לא תמכור. יכולה היא לעכב:

גמ'

מחלוקת. דזיתים וגפנים בשדה שלה שנפל לה הקרקע עם האילנות דכי יבשי זיתים הוי לה קרקע לקרן:

אבל בשדה שאינה שלה. כגון שהיו לאביה זיתים שקנה בלא קרקע על מנת שיהיו בקרקע המוכר והלוקח יאכל פירות עד שיבשו:

דברי הכל תמכור. וילקח בהן קרקע ואין אחד מהן יכול לעכב במכירתן שאין כאן שבח בית אב היכא דכליא קרנא:

והא עבדים ושפחות כו'. דכי מייתי כליא קרנא לגמרי ופליגי דכל זמן דהן קיימין הויא לה ולבית אביה. לשם ולתפארת:

8. עט, ב - כ, א

רש"י

מתני'

מה שהוציא הוציא. אם גירשה:

גמ'

רבי אבא אמר אפי' שיגרא דתמרי. תמרים נידוכין יחד כדרך שדורסין תאנים יחד ליטראות ליטראות אף אלו כן ומיקרי שיגרא ואני שמעתי שיגרא טרויות כמין אשכול תמרים וקשיא לי מאי אפי' דרבי אבא הא גרוגרות גריעי מתמרים כדתנן אכל גרוגרות ושילם תמרים תבא עליו ברכה ואי הוה גרסיי להא דרבי אבא ברישא מקמי דר' אסי לא הוה קשיא לי מידי יש ספרים משובשים וכתוב בהן וכמה הרבה אמר ר' אבא כו' וגירסת שוטים היא זו כמה הרבה למאי הלכתא איבעיא להו ומאי נפקא לן מינה כל כמה דהוי יותר על גרוגרת אחת הוי הרבה עד לעולם:

חובצא דתמרי. לאחר שעשו בהן שכר ונשאר הפסולת אי נמי נידוכין הרבה כדי לעשות מהן שכר:

לא אכלה דרך כבוד מאי. בכמה הויא אכילה:

בכאיסר. שוה איסר:

דייני דפומבדיתא. רב פפא בר שמואל בפ"ק דסנהדרין (דף יז:):

עבד רב יהודה עובדא. דחשבה אכילה בחבילי זמורות שהן מאכל לפילין והאכיל מהן הבעל לבהמתו וגירש את אשתו ואמר רב יהודה מה שאכל אכל:

אכלה. לוקח שני ערלה שאין הנאתן אלא בזמורות שהפרי אסור בהנאה או שביעית שהוא הפקר או שזרעה כלאים והזמורות לא נאסרו:

הרי זו חזקה. עולין לו למנין שלש שנים אי אחת מהשלש שנים אחת מאלו: הרי זו חזקה גרסינן הכא ובבבא בתרא:

מתניתין

המוציא הוצאות על נכסי אשתו:

הוציא הרבה ואכל קימעא,

קימעא ואכל הרבה - מה שהוציא הוציא,

ומה שאכל אכל.

הוציא ולא אכל - ישבע כמה הוציא,

ויטול.

גמרא

וכמה קימעא?

אמר רבי אסי:

אפילו גרוגרת אחת,

והוא שאכלה דרך כבוד.

פא

אמר רבי אבא:

אמרי בי רב: אפילו שיגרא דתמרי.

בעי רב ביבי:

חובצא דתמרי מאי?

תיקו.

לא אכלה דרך כבוד - מאי?

אמר עולא:

פליגי בה תרי אמוראי במערבא:

חד אמר: בכאיסר,

וחד אמר: בכדינר.

אמרי דייני דפומבדיתא:

עבד רב יהודה עובדא בחבילי זמורות.

רב יהודה לטעמיה,

דאמר רב יהודה:

אכלה ערלה,

שביעית,

וכלאים - הרי זו חזקה.

9. פ, א

רפ"י

אמר רב יעקב אמר רב חסדא:

המוציא הוצאות על נכסי אשתו קטנה - כמוציא על נכסי אחר דמי.

מאי טעמא?

עבדו בה רבנן תקנתא כי היכי דלא ניפסדינהו.

ההיא איתתא דנפלו לה ארבע מאה זוזי בי חוזאי,

אזיל גברא אפיק שית מאה איתתי ארבע מאה.

בהדי דקאתי איצטריד ליה חד זוזא ושקל מנייהו.

אתא לקמיה דרבי אמי,

אמר ליה: מה שהוציא הוציא,

ומה שאכל אכל.

אמרו ליה רבנן לרבי אמי:

הני מילי היכא דקאכיל פירא,

הא קרנא קאכיל והוצאה היא!

אם כן, הוה ליה "הוציא ולא אכל, ישבע כמה הוציא, ויטול".

אשתו קטנה. יתומה שהשיאתה

אמה ואחיה יכולה למאן:

שמוציא על נכסי אחר. ואם

מיאנה בו שמין לו שבח שהשביח

ונוטל כמשפט אריסי המדינה:

עבדו ליה רבנן הך תקנתא.

דשמין לו כאריס:

כי היכי דלא ליפסדינהו. שלא

יכסיף ויקלקל הקרקעות ויאכל

ולא ישביח שדואג שמא תמאן

וכיון דשיימינן ליה כאריס תו

לא מפסיד להו מימר אמר שמא

לא תמאן ואם תמאן הרי אטול

שבחי לפי עמלי:

חוזאי. שם מקום והיה רחוק

הימנה והיה מפיק עליה שית

מאה בהולכת הדרך משלו:

10. פ, א

רפ"י

שהיה שבת כנגד יציאה. הוא דאמר'י ישבע ויטול:
למאי הלכתא. קאמר והוא שהיה שבת כנגד יציאה לאקולו עליה דאי איכא שבת טפי לא בעי שבועה או לאחמורי עליה ולמימר דאי יציאה יתירה לא שקיל אלא כשיעור שבת ואפילו בשבועה לא אמר'י ישבע כמה הוציא ויטול:
אתי לאיערומי. ואמר בציר משבחה פורתא דלישקול בלא שבועה ואעיג דלא אפיק כולי האי:
אלא אמר רבא. הא דרבי יוסי לאחמורי עליה אתא ולומר שאם יציאה יתירה על שבת שהשביחה לא אמרין טול כל מה שהוציא אלא מן היציאה יחזירו לו שיעור השבת:
ובשבועה. שישביעוהו שכך הוציא:

"ישבע כמה הוציא ויטול".

אמר רבי אסי:
 והוא שיש שבת כנגד הוצאה.

למאי הלכתא?

אמר אביי:
 שאם היה שבת יתר על הוצאה - נוטל את ההוצאה בלא שבועה.

אמר ליה רבא:
 אם כן אתי לאיערומי!

אלא אמר רבא:
 שאם היתה הוצאה יתירה על השבת,
 אין לו אלא הוצאה שיעור שבת, ובשבועה.

11. פ, א

רפ"י

שהוריד אריסין. בנכסי אשתו
 ליטול מחצה או שליש ועמד
 וגרשה משאכל קימעא:
מהו. שיטלו האריסין כפי
 שבחם:
אדעתא דבעל נחית. הוא
 הכניסם ולא היא וכי איסתלק
 ליה בעל איסתלקו אינהו ולא
 שקלי מידי כי דיניה דמה
 שהוציא הוציא ומה שאכל אכל:
לאריסי קיימא. אם לא הורידם
 הבעל היתה היא מורידה לתוכה
 אריסין:
שמין לו וידו על התחתונה.
 ליטול היציאה כשיעור שבח
 כדאמר בב"מ בהשואל והכא
 אמר בעי לסלוקי בלא כלום:
ליכא למאן דטרח. ראה זה שלא
 היה איש משביחן וירד להן ומה
 הפסידן הלכך יציאה שיעור
 שבח מיהת יהיב ליה:
הכא איכא בעל. שיטריח בהן
 ואמרה להו אי לא נחתיתו אתון
 איהו עביד ולא הוה שקיל
 השתא מידי:
אי בעל זה אריס הוא. ויודע
 בטיב אריסות שאם לא ירדו אלו
 היה הוא עצמו עובדה:
אסתלקו להו. דאמרה להו קא
 מפסידתו לי דאי לא נחתיתו
 הוה איהו נחית ועביד ולא הוה
 שקיל השתא מידי:

איבעיא להו:

בעל שהוריד אריסין תחתיו - מהו?

אדעתא דבעל נחית,

איסתליק ליה בעל איסתלקו להו,

או דלמא:

אדעתא דארעא נחית,

וארעא כי קיימא לאריסי קיימא?

מתקיף לה רבא בר רב חנן:

מאי שנא מהיורד לתוך שדה חבירו ונטעה שלא ברשות, שמין לו וידו על התחתונה!

התם - ליכא איניש דטרח,

הכא - איכא בעל דטרח.

מאי הוי עלה?

אמר רב הונא בר רב יהושע:

חזינו: אי בעל אריס הוא - איסתלק ליה בעל אסתלקו להו.

אי בעל לאו אריס הוא - ארעא לאריסי קיימא.

12. כ, א-ב

רש"י

שמכר קרקע לפירות. מכר
לאחרים קרקע מלוג שיעשה
הלוקח ויאכל פירות:
משום רווח ביתא. שיכניס
הפירות לביתו ויהא מזון הבית
מצוי ויטיב לה:
לאו בפירוש איתמר. לא שמעה
מרבא בהדיא:
תרתא אמהתא. שפחות מלוג היו
ולא שמאתם לו בכתובתה:
עייל לה חדא מנייהו. לשרת
לשניה:
אתאי. קמיינתא לקמיה דרבא:
מה שעשה עשוי. ואפילו נתנה
לאחרת לשימושה:
ולא היא. לעולם משום רווח
ביתא אית ליה לרבא תקנת
פירות:
והא קא רווח. ביתא שאף עתה
היא עושה צרכי הבית:
שמא תכסיף. השדה שלא יחוש
הלוקח לזבלה ולטייבה דקא
סבר למחר נפקת מנאי שאין
הגוף שלי אבל בעל מצפה שמא
תמות היא בחייו ויירש את גוף
הקרקע ומשבח לה:
דמקרב למתא. דחזיא ליה כל
שעתא אי מכסיף לה:
אי נמי בעל אריס הוא. כלומר
שנותן ללוקח פירות מזומנים:
אי נמי זוזי וקא עביד בהו
עיסקא. שהבעל עושה סחורה
במעות שקיבל מן הלוקח
ומשתכר בהן ואיכא רווח ביתא:

איבעיא להו:

בעל שמכר קרקע לפירות - מהו?

מי אמרין מאי דקני לה אקני,

או דלקא:

כי תקינו ליה רבנן פירות לבעל משום רווח ביתא, אבל לזבונא לא?

פ,ב

יהודה מר בר מרימר משמיה דרבא אמר:

מה שעשה עשוי.

רב פפא אמר משמיה דרבא:

לא עשה ולא כלום.

אמר רב פפא:

הא דיהודה מר בר מרימר לאו בפירוש איתמר, אלא מכללא איתמר;

דההיא איתתא דעיילה ליה לגברא תרתא אמהתא,

אזל גברא נסיב איתתא אחריתי עייל לה חדא מנייהו.

אתאי לקמיה דרבא, צווחה לא אשגח בה.

מאן דחזא סבר משום דסבר מה שעשה עשוי.

ולא היא,

משום רווח ביתא והא קא רווח.

והלכתא: בעל שמכר קרקע לפירות - לא עשה ולא כלום.

מאי טעמא?

אביי אמר:

חיישינן שמא תכסיף.

רבא אמר:

משום רווח ביתא.

מאי בינייהו?

איכא בינייהו ארעא דמקרב למתא,

אי נמי,

בעל אריס הוא,

אי נמי,

זוזי וקא עביד בהו עיסקא.

13. כ, ב - פא, ב

רפ"י

מתניתין

שומרת יבם שגנבתי לה נכסים - מודים בית שמאי ובית הלל: שמוכרת נותנת וקיים.

מתה,

מה יעשו בכתובתה,

ובנכסים הנכנסין והיוצאין עמה?

בית שמאי אומרים:

יחלקו יורשי הבעל עם יורשי האב.

ובית הלל אומרים:

נכסים - בחזקתו,

ובתובה - בחזקת יורשי הבעל,

נכסים הנכנסים והיוצאים עמה - בחזקת יורשי האב.

הניח אחיו מעות - ילקח בהן קרקע,

והוא אוכל פירות.

פירות התלושין מן הקרקע - ילקח בהן קרקע,

והוא אוכל פירות.

המחזירין בקרקע - אמר רבי מאיר: שמיין אותן כמה הן יפיו בפירות,

וכמה הן יפיו בלא פירות,

והמוחר - ילקח בהן קרקע,

והוא אוכל פירות.

וחכמים אומרים:

פירות המחזירין בקרקע - שלו.

התלושין מן הקרקע - כל הקודם זכה בהן;

קדם הוא - זכה,

קדמה היא - ילקח בהן קרקע,

והוא אוכל פירות.

בנכסה - הרי היא באשתו לכל דבר,

בלבד שתהא כתובה על נכסי בעלה הראשון.

לא יאמר לה: "הרי כתובתי מונחת על השלחן",

אלא כל נכסיו אחר אין לכתובה.

וכן לא יאמר אדם לאשתו: "הרי כתובתי מונחת על השלחן",

אלא כל נכסיו אחר אין לכתובה.

גירשה - אין לה אלא בתובה.

החזירה - הרי היא בכל הנשים,

ואין לה אלא בתובה בלבד.

גמרא

איבעיא להו:

שומרת יבם שמתה - מי קוברת?

יורשי הבעל קברי לה,

דקא ירתי כתובה,

או דלמא:

יורשי האב קברי לה,

דקא ירתי נכסים הנכנסין והיוצאין עמה?

אמר רב עמרם:

תא שמע,

דתניא:

מתני' שנפלו לה נכסים. כשהיא שומרת יבם:

בכתובה. בנדוניה שהכניסה לו ושמתן לו בכתובה וקיבל עליו אחריותו ורשאי להוציאם:

ובנכסים הנכנסים והיוצאים עמה. הן נכסי מלוג שאין שמיין אותם עליו ואינו רשאי להוציאן אלא משנכנסה לרשותו נכנסין עמה וכשהיא יוצאה יוצאין עמה:

בית שמאי אומרים כו'. ביבמות פרק החולץ קא מפרש מאי שנא רישא כשהיא קיימת דלא פליגי שאין לו כח בהם ומאי שנא סיפא כשמתה אמרו ב"ש יחלקו יורשי הבעל בהם ומפרש נמי דדוקא נקט יחלקו יורשי הבעל עם יורשי האב בנכסי מלוג אבל יורשי האב לא יחלקו בכתובת הבעל ואף על גב דנקט רישא מה יעשו בכתובה תניא ושבקה:

וב"ה אומרים נכסים. דצאן ברזל בחזקתו ובבבא בתרא בפרק מי שמת (דף קנח:): מפרש בחזקת מי הם מוחזקין אי בחזקת יורשי הבעל הואיל ואחריותן עליו או בחזקת יורשי האשה שהיו שלה:

הכי גרסי' כתובה בחזקת יורשי הבעל. מנה מאתים ותוספת שראויין לבא לה משל בעל בחזקת יורשי הבעל:

ילקח בהן קרקע. לפי שכתובה על נכסי בעלה הראשון כדקתני לקמן לפיכך נכסי המת אחר אין לכתובה אלא שהיבם אוכל פירות אם מייבם אותה וקסבר מטלטלי משתעבדי לכתובה: **שמיין אותם.** דקסבר כל מה שגדל ברשות המת אחר אין לכתובה:

וחכ"א פירות המחזירין לקרקע שלו. בגמרא פריך עלה:

כל הקודם בהן זכה. קסבר מטלטלי לכתובה לא משתעבדי אא"כ תפסה ומחיים דבעל בעינן תפיסה כדלקמן בהכותב (דף פד:): וה"ה נמי דפליגי אכספיים דמאי שנא כספים מפירות תלושים:

הרי היא כאשתו. מפרש בגמ': **כל נכסיו.** שירש מאחיו:

גרשה. ליבמתו לאחר שכנסה: **אין לה אלא כתובה.** אבל כל זמן שלא גרשה היו כל הנכסים משועבדים לה ואינו רשאי למכור:

הרי היא ככל הנשים. דתנן בפירקין דלקמן המגרש את אשתו והחזירה על מנת כתובה הראשונה החזירה ובגמרא פריך למה לי לאשמועינן ביבמה:

גמ'

מי קוברת. משום דיש לה שני יורשין קמבעיא לן:

יורשי הבעל קברי לה דקא ירתי כתובה. ותניא בפרק נערה שנתפתה (לעיל דף מז:): קבורתה תחת כתובה:

רפ"י

יורשיה יורשי כתובה. אותן

פא,א "שׁוּמְרַת יָבֵם שְׁמֵתָהּ - יוֹרְשִׁיהָ יוֹרְשִׁי כְּתוּבָתָהּ חַיִּיבִין בְּקִבּוּרָתָהּ".

אָמַר אַבִּי:

אָף אָנּוּ נִמְי תַּנְיָנָא:

"אַלְמָנָה - נִיזוּנַת מִנְכָּסֵי יְתוּמִין,

וּמַעֲשֵׂה יָדֶיהָ שְׁלֵהוּ,

וְאִין חַיִּיבִין בְּקִבּוּרָתָהּ,

יֹרְשִׁיהָ יוֹרְשִׁי כְּתוּבָתָהּ - חַיִּיבִין בְּקִבּוּרָתָהּ" (כתובות צה:).

וּאִיזוּהִי אַלְמָנָה שְׁיִישׁ לָהּ שְׁנֵי יוֹרְשִׁין?

הָיִי אֹמֵר: זֶה שׁוּמְרַת יָבֵם.

אָמַר רַבָּא:

וְלִימָא: אַח - אֲנִי יוֹרֵשׁ,

אַשְׁתּוֹ - אִין אֲנִי קוֹבֵר!

אָמַר לִיה אַבִּי:

מִשׁוּם דְּבָאִין עָלִי מִשְׁנֵי צְדָדִין;

אִם אַחִיו יוֹרֵשׁ - יְקַבֵּר אֶת אֲשֶׁתּוֹ,

אִם אִינוּ קוֹבֵר אֶת אֲשֶׁתּוֹ - יְהֵן כְּתוּבָתָהּ.

אָמַר לִיה:

הֲכִי קָא אַמְיָנָא:

אַח אֲנִי יוֹרֵשׁ - אֶת אֲשֶׁתּוֹ אִין אֲנִי קוֹבֵר,

וְאִי מִשׁוּם כְּתוּבָהּ - לֹא נִיתְנָה כְּתוּבָהּ לְגָבוֹת מַחֲיִים!

מָאן שְׁמַעְתָּ לִיה דְּאִית לִיה מְדַרְשׁ כְּתוּבָהּ? בֵּית שְׁמַאי,

וְשְׁמַעֲיִין לָהּ לְבֵית שְׁמַאי דְּאָמְרִי: שְׁטַר הָעוֹמֵד לְגָבוֹת - כְּגַבּוּי דְּמִי!

דְּתַנּוּ:

"מֵתוּ בְּעֲלִיהֶן עַד שְׁלֵא שְׁתוּ:

בֵּית שְׁמַאי אוֹמְרִים:

נוֹטְלוֹת כְּתוּבָהּ,

וְלֹא שׁוֹתוֹת,

וּבֵית הֵלֵל אוֹמְרִים:

אוֹ שׁוֹתוֹת אוֹ לֹא נוֹטְלוֹת כְּתוּבָהּ" (סוטה כד.).

"או שׁוֹתוֹת"?

"וְהִבִּיא הָאִישׁ אֶת אֲשֶׁתּוֹ אֶל הַמֶּהָן"¹⁸¹ (במדבר ה, טו), אָמַר רַחֲמָנָא, וְלִיכָא!

אַלָּא מֵתוּךְ שְׁלֵא שׁוֹתוֹת - לֹא נוֹטְלוֹת כְּתוּבָהּ.

"בֵּית שְׁמַאי אוֹמְרִים: נוֹטְלוֹת כְּתוּבָהּ,

וְלֹא שׁוֹתוֹת".

וְאָמַאי?

סְפִיקָא הוּא: סְפִק וְנָא,

סְפִק לֹא וְנָא,

וְקָאֲתִי סְפִק וּמוֹצִיא מִיַּדִּי וְדָאִי?!

קִסְבְּרִי בֵּית שְׁמַאי: שְׁטַר הָעוֹמֵד לְגָבוֹת - כְּגַבּוּי דְּמִי.

וְהָא בְּעֵינֵינוּ: "כְּשֶׁתִּנְשְׂאִי לְאַחַר תִּטְלִי מַה שְׁכֻתוֹב לִיכִי", וְלִיכָא!

אָמַר רַב אֲשִׁי:

יָבֵם נִמְי כְּאַחַר דְּמִי.

¹⁸¹ וְהִבִּיא הָאִישׁ אֶת אֲשֶׁתּוֹ אֶל הַמֶּהָן וְהִבִּיא אֶת קַרְבְּנָהּ עֲלֶיהָ עֲשִׂירַת קֶמַח שְׁעָרִים לֹא יִצַק עָלָיו שֶׁמֶן וְלֹא יִתֵּן עָלָיו לֶבְנָה כִּי מִנְחַת קִנְיָת הוּא מִנְחַת זָכָוִן מִזְבֵּחַ עוֹן

רפ"י

והא בעינן לכשתנשאי כו'. אלעיל פריך סוף סוף היאך כתובה ניגבת מחיים שנוכל לבא עליו משני צדדים והא בעינן כו'.

יבם נמי כאחר דמי. וכיון שהתירתה מיתת הבעל לינשא ליבם מאותה שעה זכתה בנכסים: **שלח ליה רבא לאביי.** לאחר שהשיבו על שאלתו ואמר ניתנה כתובת יבמה לגבות מחיים של יבם:

ביד רב שמעיה. הוא היה שליח בתשובה זו: **ומי נתנה.** כתובת יבמה לגבות מחיים דיבם:

שימכור בנכסי אחיו. לאחר שכנס את יבמתו ואמרן לעיל כל נכסיו אחראין לכתובתה: **אם כהן הוא.** שאם יגרשנה לא יוכל להחזירה:

יעשה לה סעודה. יפה לפתותה במשתה היין:

ויפיס. הימנה שתתן לו רשות למכור את העודף על כדי כתובתה: **ואם ישראל הוא.** שמוותר להחזיר גרושתו:

מגרשה בגט. ומגבה את כתובתה ומוכר מה שירצה ומחזירה ע"מ כתובתה הראשונה או אפי' רצה להחזירה מיד מוכר כל זמן שירצה שאין מעכבת מלמכור אלא יבמה לפי שאין היבם כותב לה כתובה ולא כתב לה דקנאי ודקניא ואין כתובתה אלא על הראשון ומשום הכי מעכבא בכולהו דלמא משתדפי הני דמייחד לה ואע"ג דאמר לקמן (דף צה:): אישתדוף בני חרי טרפא ממשעבדי מ"מ אמרה איני רוצה לטרוח לב"ד אבל כתב לה כתובה כשמחזירה וכתב לה דקנאי ודקניא לא מציא מעכבא והא דתנן (גיטין דף נה:): לקח מן האיש וחזר ולקח מן האשה מקחו בטל אוקמינן באותן שלש שדות אחת שכתב לה בכתובתה ואחת שייחד לה בכתובתה ואחת שהכניסה לו שום משלה:

ולטעמיך. דאמרת טעמא משום דלא ניתנה כתובה ליגבות מחיים אמאי מהדרת אדר' אבא לאותובי מברייטא אותיב ממתני': ומשני ממתניתין לא מותיבנא דמתני' איכא לשנויי דלאו דינא קתני אלא עצה טובה שלא תאבד כתובתה:

על השלחן. הן מעות שהוא משתמש בהן אם הוא שולחני:

הכי נמי דלא מצוי מזבין. בתמיה הא אוקמינא לההיא באותן שלש שדות אבל מי שלא כתב ולא ייחד מוכר הכל ואינה יכולה לעכב עליו וטעמא משום דכתב לה דקנאי ודקניא ומיהו כשימות או יגרשנה טרפה לקוחות:

עצה טובה. שמא יאבדו המטלטלין ונמצאת בלא כתובה וצריך לכתוב כתובה אחרת:

אלא דרבי אבא קשיא. אדמגרש לה נייחד לה שהרי גירושין גנאי הן לשניהם אלא ודאי טעמא דלא ניתנה כתובה להגבותה מחיים:

משום איבה. המייחד לאשתו או קרקע או מטלטלין נותן איבת עולם ביניהם דסברה עיניו נותן בגירושין אבל זה שמגרש על מנת שיחזיר ידעה דלא עשה אלא למכור ופקעה לה איבה:

שלח ליה רבא לאביי ביד רב שמעיה בר זירא: ומי נתנה כתובה לגבות מחיים?!

והתניא:

"רבי אבא אומר:

שאלתי את סומכוס:

הרוצה שימכור בנכסי אחיו ביצד הוא עושה?

אם כהן הוא - יעשה סעודה ויפיס,

אם ישראל הוא - מגרש בגט ויחזיר."

פאב, ואי סלקא דעתין נתנה כתובה לגבות מחיים - נייחד לה שיעור כתובה, והשאיר לזבין!

ולטעמיה,

ולותבה ממתניתין: **"לא יאמר לה: הרי כתובתיך מונחת ליד על השלחן,**

אלא כל נכסיו אחראין לכתובתה!"

התם - עצה טובה קא משמע לן.

דאי לא תימא הכי,

סיפא דקתני: **"וכן לא יאמר אדם לאשתו: הרי כתובתיך מונחת ליד על השלחן,"**

אלא כל נכסיו אחראין לכתובת אשתו,"

אי בעי ליה לזבוני, הכא נמי דלא מצוי מזבין?!

אלא עצה טובה קא משמע לן,

הכא נמי - עצה טובה קא משמע לן.

אלא דרבי אבא קשיא!

דרבי אבא נמי לא קשיא: משום איבה.

14. פא, ב - פב, א

רפ"י

דנפלה ליה יבמה. דמצוה בגדול לייבם:
 בעא אחוה. הקטן ממנו:
 למיפסלה בגיטא. לזרוק לה גט ולאסרה על כל האחין כדאמרין בפ"ק דיבמות:
 משום נכסי. קשה בעיניך שאכניסנה שלא אזכה בנכסי אחי כדתנן (יבמות דף מ.). הכונס את יבמתו זכה בנכסי אחיו:
 פליגנא לך. כאילו אני חולץ לה ולא אטול אלא כמוך:
 כיון דאמור רבנן. שומרת יבם אין היבם רשאי למכור כדאמרין לקמן בשמעתין מי שמת והניח שומרת יבם כו':
 אע"ג דזבין כו'. ומה שעשה זה שהתנה עמו לחלוק לו וקנו מידו הרי הוא כמוכר:
 כיפי. נזמים כלומר במה ייפה והנאה את דבריו ומה טעם נתן בה כששלחה:
 שלחה כדאביי. דהיכא דזבין זביניה זביני:
 ומת. הנושה המלוה:
 לא יאמר. היבם המחויב המעות:
 הואיל ואני יורש. שאכניס את אשתו ואזכה בנכסים:
 החזקתי. בחוב זה ולא אשלמנו עוד:
 דטבא ליה עבדו. עצה טובה שיהיה הקרקע קיים לו עולמית ולא יוציא המעות בהוצאה:
 תנא תני מוציאין. דמשמע על כרחו:
 אינה משנה. לא נישנית משנה זו בבית המדרש של חכמים ולא סמכינן עלה במידי:
 דלמא ר"מ היא. במתניי דקתני גבי כספים ופירות תלושין ילקח בהן קרקע ואפי' לא תפסה אלמא משעבדי לכתובתה ואפי' לא קיימא לן כר"מ בהא מיהו גבי מוציאין ליכא מאן דפליג אי מקרקעי נינהו ולעולם משנה היא:
 אלא. להכי אינה משנה וטעות היה מי ששנאה משום דמצי אמר לה לאו בעלת דברים דידי את ממך לא לויתי אלא מאחי:
 דלמא. בהא נמי לא טעה דרבי נתן היא דמוציאין מזה ונותנין לזה:

ההוא גברא דנפלה ליה יבמה בפומבדיתא, בעי אחוה למפסלה לה בגיטא מיניה. אמר ליה: מאי דעתיד משום נכסי? אנא בנכסי פליגנא לה.

אמר רב יוסף:
 כיון דאמור רבנן דלא ליזבין, אף על גב דזבין - לא הוה זביניה זביני.

דתניא:
 "מי שמת והניח שומרת יבם והניח נכסים במאה מנה, אף על פי שכתובתה אינה אלא מנה - לא ימכור, שכל נכסיו אחראין לכתובתה".

אמר ליה אביי:
 וכל היכא דאמור רבנן לא ליזבין - אף על גב דזבין לא הוה זביניה זביני?! והתנן:
 "בית שמאי אומרים: תמכור, ובית הלל אומרים: לא תמכור, אלו ואלו מודים: שאם מכרה נתנה קיים" (כתובות עה.).

שלחנה לקמיה דרבי חנינא בר פפי, שלחה - קדרב יוסף.

אמר אביי:
 אטו רבי חנינא בר פפא כיפי תלה לה?!

שלחנה לקמיה דרב מניומי בריה דרב נחומי, שלחה כדאביי, ואי אמר בה רב יוסף טעמא אחרינא - שלחו לי.

נפק רב יוסף דק ואשפח, דתניא:
 "הרי שהיה נושה באחיו, ומת והניח שומרת יבם, לא יאמר: הואיל ושאני יורש החזקתי, אלא מוציאין מיבם ויקח בהו קרקע והוא אוכל פירות".

אמר ליה אביי:
 דלמא דטבא ליה עבדו ליה.

אמר ליה:
 תנא תני: "מוציאין", ואת אמרת דטבא ליה עבדו ליה?!

הדור שלחנה קמיה דרב מניומי בריה דרב נחומי. אמר להו: הכי אמר רב יוסף בר מניומי אמר רב נחמן: זו אינה משנה.

מאי טעמא?
 אילימא משום דהוה להו מטלטלי ומטלטלי לכתובה לא משעבדי - דלמא רבי מאיר היא, דאמר: מטלטלי משעבדי לכתובה.

פב, א

ואלא משום דאמר לה: את לאו בעלת דברים דידי את - דלמא רבי נתן היא, דתניא:
 "רבי נתן אומר:
 מנין לנושה בחבירו מנה וחבירו בחבירו, מנין שמוציאין מזה ונותנין לזה?"

תלמוד לומר: "ונתן לאשר אשים לו"¹⁸² (במדבר ה, ז).

רפ"י

לאשר אשים לו. לאשר הקרן שלו ולא כתיב לאשר נושה בו: **אלא.** להכי אינה משנה וטעה התנא ששנאה דלא אשכחן תנא דאית ליה תרי חומרי בכתובה שהרי היא מדברי סופרים חדא דמטלטלי משתעבדי לה וחדא דגביא מבעל חובו של מת מדרבי נתן אלא חדא מהנך חומרי הוה ליה למיתני בה אי כרבי מאיר אי כר' נתן וכיון דתנא תרווייהו לא קבלה מרבו כן ומאליו שנאה מי שסידר הברייתא ולא סמכינן עלה במידי: **ולא ידענא מאי היא.** לא הייתי יודע טעם בדבר אמאי אינה משנה: **פומבדיתאה רמאה.** שאחרי כן חזר בו פומבדיתא קרי להו רמאה כדאמרי בעלמא (חולין דף קכז.) נרשאה נשקיד מני ככיד פומבדיתאה לוייך שני אושפיזיך [ובחזקת הבתים (ב"ב מו.) כמו כן תא ואחוי לך רמאי דפומבדיתא]: **פלוג מהשתא.** החזק בחלקך מעכשיו ואעי"פ שאינה עכשיו קנויה לך עד שאכנוס או שאחלוק לכשאכנוס ואזכה בכולן זכה אתה בחלקך על פי שהחזקתך מעכשיו: **קנה לאחר שלשים.** במשיכה זו: **ואפי' עומדת באגם.** שאינה ברשות הלוקח: **התם.** הוא דקונה לאחר שלשים משום דבידו היה להקנותה לו משעת משיכה הלכך מהניא משיכה לכשיתקיים התנאי שימלאו לי יום: **הכא לאו בידו.** לחלקם לו מעכשיו ולהקנות לו אם ירצה הלכך אי אמר ליה נמי לכשאכנוס זכה מעכשיו לאו מידי הוא דקיימא לן כרב יוסף כדקבעינן הלכתא כוותיה לקמן בשמעתין ואפילו אית לן יבם ואחר כך חילק מה שעשה עשוי השתא מיהת לאו בידו: **והא כי אתא כו'. גבי משיכת פרה קאי ופריך דר' יוחנן אדרבי יוחנן:** **קני מעכשיו.** לאחר שלשים כשיגיעו תהא קנויה לך מעכשיו: **שני מעשים הוו.** ומי ששאל זו לא שאל זו ולא שמע האחרון את הראשונה שלא נשאלו יחד בבית המדרש לגירסא בעלמא אלא ע"פ מעשים שאירעו נשאלו:

אלא: לא אשכחן תנא דמחמיר תרי חומרי בכתובה, **אלא,** אי כרבי מאיר, **אי כרבי נתן.**

אמר רבא:

אם כן, היינו דשמענא ליה לאביי דאמר: "זו אינה משנה", **ולא ידענא מאי היא.**

ההוא גברא דנפלה ליה יבמה במתא מחסיא, **בעא אחוזה למיפסלה בגיטא מיניה.**

אמר ליה: מאי דעתיד?

אי משום נכסי - אנא בנכסי פליגנא לך.

אמר ליה: מסתפינא דעבדת לי פדעביד פומבדיתאה רמאה.

אמר ליה: אי בעית פלוג לך מהשתא.

אמר מר בר רב אשי:

אף על גב דכי אתא רב דימי אמר רבי יוחנן:

האומר לחבירו: "לך ומשוך פרה זו ולא תהיה קנויה לך אלא לאחר שלשים יום", **לאחר שלשים יום - קנה,**

ואפילו עומדת באגם,

התם - בידו,

הכא - לאו בידו.

והא כי אתא רבין אמר רבי יוחנן:

לא קני!

לא קשיא:

הא - דאמר ליה: "קני מעכשיו",

הא - דלא אמר ליה: "קני מעכשיו".

בעו מיניה מעולא:

יבם ואחר כך חילק - מהו?

לא עשה ולא כלום.

חילק ואחר כך יבם - מהו?

לא עשה ולא כלום.

מתקיף לה רב ששת:

השתא יבם ואחר כך חילק - לא עשה ולא כלום,

חילק ואחר כך יבם מבועיא!?

שני מעשים הוו.

כי אתא רבין אמר ריש לקיש:

בין יבם ואחר כך חילק,

בין חילק ואחר כך יבם - לא עשה ולא כלום.

והלכתא: לא עשה ולא כלום.

¹⁸² והתודו את חטאתם אשר עשו והשיב את אשמו בראשו וחמישתו יסף עליו ונתן לאשר אשים

15. כב, א

רש"י

והא קתני כל נכסיו של מת אחראין לכתובתה. והמחובר לקרקע כקרקע ולא דמו למחוברין דנכסי מלוג דהתם פירא תקינו ליה רבנן היכא דאיכא קרן קיים והני נמי פירי נינהו דגמרי ברשותיה אבל הכא קרנא ופירא דידיה הוא ושיעבודא הוא דאית לה עליהו ומאי דאישתעבד לה מחיים דבעל לא אמרינן פירא הוא לאפקועי שיעבודא: **תני שלה.** ולא פליגי רבנן עליה אלא אתלושין ואכספים ולמימר דלא משעבדי מטלטלי לכתובת:

[הניח אֶחָיו ...]

פירות המְחוּבְּרִין בְּקֶרֶקַע - אָמַר רַבִּי מֵאִיר: שָׁמַיִן אוֹתוֹן כַּמָּה הוּ יָפִין בְּפִירוֹת, וְכַמָּה הוּ יָפִין בְּלֹא פִירוֹת, וְהַמּוֹתֵר - יִלְקַח בְּהוֹן קֶרֶקַע, וְהוּא אוֹכֵל פִירוֹת].

"וְחֻכְמִים אוֹמְרִים: פִירוֹת הַמְּחוּבְּרִים לְקֶרֶקַע - שְׁלוֹ".

אמאי?

וְהָא כָּל נְכָסֵי אַחְרָאִין וְעֶרְבָאִין לְכַתוּבְתָּהּ!

אמר ריש לקיש:

תני: "שלה".

16. כב, א

רפ"י

"בְּנֶסֶה - הֲרִי הִיא בְּאִשְׁתּוֹ".

לְמַאי הִלְכְתָּא?

אָמַר רַבִּי יוֹסִי בְּרַבִּי חֲנִינָא:
לֹאמַר: שְׁמַגְרִשָּׁה בְּגֹט,
וּמְחִזְרָה.

"מְגַרְשָׁה בְּגֹט" - פְּשִׁיטָא!

מֵהוּ דְתִימָא: **"וַיִּבְמָה"**¹⁸³ (דברים כה, ה) אָמַר רַחֲמָנָא,
וְעִדְיִין יְבוּמִין הָרְאוּשׁוֹנִים עֲלֶיהָ,
לֹא תִסְגֶּי לָהּ בְּגֹט אֶלָּא בְּחִלְצָה,
קָא מְשַׁמַּע לָן.

"מְחִזְרָה" - פְּשִׁיטָא!

כב, ב מֵהוּ דְתִימָא: מְצוּה דְרָמָא רַחֲמָנָא עֲלֶיהָ עֲבָדָה וְהִשְׁתָּא תִיקוּם עֲלֶיהָ בְּאִיסוּר אִשְׁתִּי אַח,
קָא מְשַׁמַּע לָן.

וְאִימָא הֲכִי נְמִי!

אָמַר קָרָא: **"וּלְקַחְהָ לּוֹ לְאִשָּׁה"** (דברים כה, ה) - כִּיּוֹן שְׁלִקְחָהּ נַעֲשִׂיתָ כְּאִשְׁתּוֹ.

"בְּלֶבֶד שְׁתֵּהָא בְּתוּבְתָהּ עַל נְבִסֵּי בַעֲלָהּ הָרְאוּשׁוֹן".

מַאי טַעֲמָא?

אִשָּׁה הִקְנוּ לָהּ מִן הַשְּׂמִימִים.

וְאִי לִית לָהּ מְרִאוּשׁוֹן אִית לָהּ מְשַׁנִּי,
כְּדִי שְׁלֵא תֵהָא קְלָהּ בְּעִינֵיו לְהוֹצִיאָהּ.

שמגרש' בגט ומחזירה. תרי
מילי אשמעינן מגרשה בגט
ואינה צריכה חליצה ואשמעינן
שאם רצה להחזירה מחזירה
כשאר אשה:
עדיין יבומין הראשונים עליה.
אעיפ שלקחה דהכי כתיב
ולקחה ויבמה:
נעשית כאשרתו. דכתיב לאשה
קרא יתירא:
אשה הקנו לו. ליבם זה מן
השמים אין עליו לכתוב לה שטר
נישואין:
קמ"ל. דנעשית כאשרתו ומלאשה
דרשינן ליה לקמן והאי ויבמה
דרשינן לבעל כרחא ביבמות (דף
נ: ח):

¹⁸³ מי נשבו אחים יחדו ומת אחד מהם וכן אין לו לא תהיה אשת המת החוצה לאיש זר ויבמה יבא עליה ולקחה לו לאשה ויבמה

17. כב, א

רפ"י

מאי וכן לא יאמר. פשיטא מי גריעה אשתו מיבמתו :
התם הוא. גבי יבמתו קאמרינן שלא ייחד לה מעות לפני שולחנו :
דלא כתב לה. כתובה האי יבם דליכתוב בה נכסים :
דקנאי. כבר :
ודקניא. שאני עתיד לקנות הלכך איכא איבה דלא סמכה דעתה שלא יאבדו המעות :
גירשה אין. הוא דאמרינן אין לה אלא כתובה ואם בא למכור מן השאר ימכור :
לא גירשה. לא ימכור כלום :
קא משמע לן כדרבי אבא. דלעיל אם ישראל הוא מגרשה בגט ומחזירה ואם תאמר מרישא שמעינן לה דקתני כל נכסיו אחראין התם עצה טובה הוא דהא גבי אשתו נמי תנן הכי אבל מהך משנה יתירא שמעינן דווקא גירשה דאי לא למאי קתני לה אי משום היא גופה פשיטא דאין לה אלא כתובתה אלא ודאי לדיוקא דיליה תנייה למידק הא לא גירשה לא :
מאי קא משמע לן. ביבמה :
תנינא. לה באשתו ומאי אולמיה דיבמתו דאיצטריך למיתנייה :
דלית לה כתובה מיניה. אלא על נכסי בעלה הראשון :
היו כותבין כו'. ולא היו משעבדים נכסיהן לאחריות הכתובה :
ולא היו נושאים נשים. שלא היו רוצות לינשא להם אמרו לכשימות או יגרש לא נמצא לגבות כלום שהיורשין יצניעו מעות של ירושה :
בבית חמיה. בבית בעלה :
עשירות. שכתובתן מרובה :
קלתות. כמין סל שמנחת על ראשה ונותנת בה פלכיה לאחר שנתמלא הפלך טווי :
עביט. למימי רגלים :
טלי כתובתך וצאי. לפי שהיתה מיוחדת לכך :
כל נכסי אחראין. ולא ייחד לה כתובה במטלטלין :

"לא יאמר לה 'הרי כתובתך'" .

מאי "וכו"?

מהו דתימא: הַתָּם הוּא דְלֹא כָּתַב לָהּ: "דְּקִנְיָא וְדְקִנְיָא", אָבֵל הֵכָּא דְכָתַב לָהּ: "דְּקִנְיָא וְדְקִנְיָא" אִימָא סְמָכָה דְעֵתָהּ, קָא מְשַׁמַּע לָן.

"גרשה - אין לה אלא כתובתה".

גרשה - אין,
 לא גרשה - לא.

קא משמע לן: כדרבי אבא.

"החזירה - הרי היא ככל הנשים, ואין לה אלא כתובתה".

"החזירה" - מאי קא משמע לן?

תנינא: "המגרש את האשה ומחזירה, על מנת כתובה ראשונה מחזירה!"

מהו דתימא: אשתו הוא דאיהו כתב לה כתובה מיניה, אָבֵל יבמתו דְלֹא אִיהוּ כָּתַב לָהּ הֵיכָּא דְגֵרְשָׁה וְאֶהְדְּרָה אִימָא כְּתוּבַתְהָ מִיְנִיָּה, קָא מְשַׁמַּע לָן.

אמר רב יהודה:

בראשונה היו כותבין לבתולה מאתים ולא למנה מנה, וְהָיוּ מְזַקְיָנִין וְלֹא הָיוּ נוֹשְׂאִין נָשִׁים,

עד שבא שמעון בן שטח ותיקן: "כל נכסיו אחראין לכתובתה".

תניא נמי הכי:

"בראשונה - היו כותבין לבתולה מאתים, ולא למנה מנה,

וְהָיוּ מְזַקְיָנִין וְלֹא הָיוּ נוֹשְׂאִין נָשִׁים.

התקינו - שיהיו מניחין אותה בבית אביה.

וְעֵדִיין כִּשְׁהוּא בּוֹעֵס עֲלֶיהָ - אומר לה: "לכי אצל כתובתך".

התקינו - שיהיו מניחין אותה בבית חמיה,

עֲשִׂירוֹת - עושות אותה קלתות של כסף ושל זהב,

עֲנִיּוֹת - היו עושות אותה עביט של מימי רגלים.

וְעֵדִיין כִּשְׁבּוֹעֵס עֲלֶיהָ - אומר לה: "טלי כתובתך וצאי",

עד שבא שמעון בן שטח ותיקן - שיהא כותב לה: "כל נכסי אחראין לכתובתה".

הדרן עלך האשה שנפלו